

Statens vegvesen

Referat

Dato: 18.06.2021

Tid: 1000–1200

Referent: Nils Inge Romarheim

Saksbehandler: Nils Inge Romarheim

Tlf. saksbeh. 906 59 309

Vår dato: 20.07.2021

Møte i styringsgruppen for Bypakke Ålesund

Møtenr:	4–2021
Sted:	Teams
Møteleder:	Tore Johan Øvstebø
Til stede:	<u>Styringsgruppe:</u> Tore Johan Øvstebø, Kristin Sørheim, Anders Riise, Kjetil Strand, Ove Nesje. Vara: Vebjørn Krogsæter. <u>Sekretariatet:</u> Liv Kjersti Finholt, Øyvind Heggstad, Torbjørn Vatnehol, Nils Inge Romarheim. <u>Andre:</u> Christine Rørvik, Anne Mette Liavaag, Ole Kristian Birkeland, Bente Glomset Vikhagen, Hege Bjotveit, Janne Lønsethagen, Marit Krekvik, Marius Maske, Ole Kristian Åset.
Forfall:	Eva Vinje Aurdal, Øystein Tvedt.
Kopi til:	Carl Johansen.

Punkt	Sak	Ansvar / Frist
1	<u>Innledning ved leder for styringsgruppen.</u> Tore Johan Øvstebø innledet møtet.	
2	<u>Bompengeselskapet Vegamot orienterer om deres arbeid med Bypakke Ålesund og hvilken rolle Vegamot har i forhold til bypakken.</u> Marius Maske fra Vegamot orienterte om bompengeselskapets rolle, ansvar og oppgaver i forhold til bypakken. Selskapets primæroppgave er å finansiere bompengeprojekt, og det er også hovedoppgaven inn mot bypakken. Han framhevet betydningen av et godt og tett samarbeid mellom bypakken og Vegamot. Presentasjonen er vedlagt saken.	

Punkt	Sak	Ansvar / Frist
3	<p><u>Orientering om navn på bomstasjonene i Ålesund.</u></p> <p>Nils Inge Romarheim orienterte om navn på bomstasjonene i Ålesund. Statens vegvesen har utarbeidet et notat som, basert på lokalkunnskap og Statens kartverk sine kart, tar for seg naturlige navn på bomstasjonene. Navnene vil bli brukt i bompengeselskapet sin kommunikasjon med trafikantene, og av partene i bypakken når det er aktuelt i deres kommunikasjon internt og eksternt i forhold til entreprenører og trafikanter.</p> <p>Det var litt diskusjon omkring navnet på bomstasjon nr. 2 som i notatet er navngitt med Bjønnadalen. Et alternativ er Klipra, som er et kjent navn i bybildet.</p> <p>Konklusjon: Sekretariatet tar en ekstrarunde omkring navnet på bomstasjon nr. 2. Styringsgruppen tar ellers orienteringen til etterretning.</p>	Sekretariatet
4	<p><u>Presentasjon av nettsiden til bypakken.</u></p> <p>Partene har jobbet med å legge inn innhold på nettsidene til bypakken, og Øyvind Heggstad viste frem hvordan nettsidene er bygd opp og vil se ut. Nettsidene vil være et godt verktøy for kommunikasjon ut mot innbyggere og trafikanter.</p> <p>Det ble stilt spørsmål ved om begrepet bomring er det riktige å bruke om bompenggeinnkrevningen i Ålesund. Et forslag som styringsgruppen mente var et mer formålstjenlig begrep, er bompengepakke. Dette er innenfor den begrepsbruken som er etablert for bompengeområdet.</p>	
5	<p><u>Kommunikasjonsressurs i bypakken.</u></p> <p>Liv Kjersti Finholt orienterte om status i forhold til kommunikasjonsressurs i bypakken. Med vedtatt proposisjon er det behov for å lyse ut en fast stilling som skal jobbe med kommunikasjon i bypakken. Stillingen vil være finansiert av bypakken, i tråd med styringsdokumentet for pakken. Ålesund kommune står for ansettelsen og vil være arbeidsgiver, men stillingen vil være dedikert for å jobbe for bypakken. Innholdet i stillingen er drøftet mellom partene.</p>	

Punkt	Sak	Ansvar / Frist
	<p>Konklusjon: Styringsgruppen mente dette var viktig å få på plass, og at det er riktig at Ålesund kommune er arbeidsgiver.</p>	
6	<p><u>Hovedpunkter i vedtatt bompengeproposisjon for Bypakke Ålesund.</u></p> <p>Bompengeproposisjonen for Bypakke Ålesund ble vedtatt i Stortinget 15. juni. Nils Inge Romarheim gikk gjennom hovedpunkter i proposisjonen. Presentasjonen ligger som vedlegg til saken.</p>	
7	<p><u>Eventuelt.</u></p> <p>Nytt møte i styringsgruppen ble fastsatt til 27. august kl. 10–12.</p>	

VEGAMOT

Bypakke Ålesund Vegamots rolle

Styringsgruppemøte

18.06.21

Vegamot AS

- Ansvar og oppgaver:
 - Finansiering av bompengandelen i prosjektet
 - Teknisk innkrevingsutstyr
 - Innkreving
 - Fritak, fakturere kunder uten avtale, kontantstrøm fra utstedere
- Effektiv finansiering med minst mulig ulempe for brukerne
 - Kostnadsfokus
 - Lån- og finansforvaltning
 - Effektive prosesser

Rammeverk for Vegamot

- Overordnet rammeverk: Håndbok for Bompengeprosjekter, Statens vegvesen
 - +Veiloven, betalingsforskriften, forvaltningsloven, pesonvernloven osv..
- Vegamot har avtale med Samferdselsdepartementet som regionalt bompengeselskap i Trøndelag og Møre og Romsdal fylker
- Etter godkjent proposisjon
 - Prosjektavtale med Statens vegvesen, rett til å innkreve bompenger
 - Finansieringsavtale med prosjektet, plikt til å finansiere
 - Etablere garantier
 - Rekvisisjonsplan
 - Vurderes mot lånebehov
- Klar til finansiering

Rammer for bompengepakker

- Porteføljestyling
 - Ikke anledning til økning av gjennomsnittstakst eller forlenget innkrevningstid ut over St.prop.
- Takstfastsettelse
 - Statens vegvesen er takstmyndighet
 - Bompengeselskapet søker
 - Takst ved start er basert på Stortingets vedtak
 - Takstendringer:
 - Bompengehåndboken: alle takstendringer skal vedtas av garantist og lokalpolitisk
 - Krevende prosess for alle parter
 - Trøndelag fylkeskommune har vedtatt gjennomsnittstakst, og Vegamot er gitt fullmakt til takstendringer og opprettholde gjennomsnittstakst
 - Effektiviserer prosessene

Samarbeid

- Samarbeid vil bidra til lavere kostnader og effektivitet
- Periodiske møter, avklaringer
 - Bomstasjoner
 - Plassering og planlegging
 - Analyse og rapporter
 - Avtale hyppighet og innhold
 - Medie håndtering
 - Avklare ansvars og rolledeling
 - Annet
 - Takster, avklaringer, avvikshåndtering mv.

Mulig innkrevingsstart

- Anbud levering bomstasjoner forventes avklart september 2021
 - Mulig klage vil forsinke prosessen
- 6 mnd. planlegging og produksjon
 - Realistisk innkrevingsstart mars – april 22
 - Merk også søknad om takstvedtak og kunngjøring
 - Vedtak i styringsgruppen 3 mnd. før oppstart
- Dialog med prosjektet i denne fasen

Forberedelser til innkrevingsstart

- Vegamot vil kunngjøre innkrevingsstart med 1. mnd varsel
- Avtale forutsetning for rabatt, timesregel og månedstak
- Første bypakke etter skille mellom operatør og utsteder
 - Vegamot operatør, ikke utsteder
 - Kundene må kontakte ønsket utsteder for avtale
 - Mange har avtale fra før, pga. autopass ferje og Tresfjord
- Fritaksløsninger:
 - Bevegelseshemmede med parkeringskort
 - Buss i rute, Utrykningskjøretøy
 - Ingen stedsfritak
- Viktig med dialog mellom styringsgruppe og Vegamot i denne fasen

Prop. 201 S (2020-2021)
Utbygging og finansiering av
Bypakke Ålesund i Møre og Romsdal

Gjennomgang for styringsgruppa 18. juni 2021

Innleiing

- Legg fram -> I tråd med lokale vedtak.
- Føremålet med bypakka i Ålesund er at fleire skal sykle, gå og reise kollektivt, og at delen reiser med personbil skal reduserast.
- Bypakke Ålesund skal gi eit påliteleg og effektivt transportsystem for alle transportformer, og bidra til ei attraktiv og berekraftig byutvikling.
- Det sentrale prosjektet i bypakka er E136 Breivika-Lerstad.
 - Oppstart i 2022.
- Samla økonomisk ramme for Bypakke Ålesund er om lag 4 mrd. 2021-kr.

Omtale av aktuelle prosjekt og tiltak

- Porteføljen vart i vedtak i juni 2019 lagt fram som ei prioritert liste, i tråd med nye nasjonale føringar for porteføljestyrtte bypakker.
- Bystyret i Ålesund la til nokon tilleggspunkt til vedtaka sine, der dei mellom anna ber om at tiltaket E136 Lerstادتoppen – Campus blir vurdert heilt eller delvis erstatta av kollektivtiltak
 - Ei slik vurdering kan gjerast av styringsgruppa som ein del av porteføljestyringa for bypakka.
 - Innanfor den økonomiske ramma som blir fastsett for bypakka. (Men merk at det er statlege midler knytta opp mot dette prosjektet og ein må ta omsyn til at andel lokal eigenandel skal vere 20 posent).

Omtale av aktuelle prosjekt og tiltak (2)

- Bystyret i Ålesund ønskjer òg at ein eventuell kostnadsauke på strekninga E136 Breivika-Lerstad-Campus ikkje skal gå ut over dei andre prosjekta i bypakka.
 - Samferdselsdepartementet legg til grunn at Bypakke Ålesund skal styrast etter prinsippa for porteføljestyling. All kostnadsauke må følgjeleg løysast innanfor den økonomiske ramma til pakka.
- Bypakka omfattar mange mindre prosjekt, noko som gjer det enklare å tilpasse omfanget av utbygginga til den økonomiske ramma for pakka.
- Det er lagt til grunn ein prosjektportefølje i tråd med dei lokale vedtaka.

Prioritert prosjektportefølje

Prioritet	Prosjekt og tiltak	Tiltak nr. i kart	Statens vegvesen sine berekningar (Mill. 2021-kr inkl. mva)	KS2-konsulentens sine berekningar (Mill. 2021-kr inkl. mva)
1	Brosundbro, og ny gate i forlenging av Keiser Wilhelms gate	1	291	298
2	Kollektivterminal – gateterminal i Keiser Wilhelms gate	2	83	83
3	Kollektivknutepunkt ved Ålesund sjukehus	3	52	59
4	Kollektivknutepunkt ved Campus Ålesund	4	156	272
5	E136 Breivika-Lerstad	5	1 994	2 086
6	E136 Lerstادتoppen-Campus	6	478	460
7	Tiltak for framkomst for buss, for gåande og syklende og trafikktryggleik.	Ikkje plassert i kart	291	291
8	Sanering av kryss, tilrettelegging for gåande og syklende samt kollektivtrafikk	8	301	328
9	Kryssutbetring (påkøyringsrampe)	9	52	52
SUM PROSJEKTER			3 698	3 929
Innkjøp og etablering av bomstasjonar			42	42
Planlegging og prosjektering			52	52
SUM Bypakke Ålesund			3 792	4 023

Med rundkjøring og ny GSV-bru.

Med påkjøringsrampe fra Borgundv.

Trafikk

- Utan bompengeinnkrevjing: Totaltrafikken 57 000 køyretøy per døgn (ÅDT).
- Med bompengeinnkrevjing: Totaltrafikk 45 400 -> redusert med om lag 20 pst. Delen tunge køyretøy er om lag 5 pst.
- Det er ikkje lagt til grunn vekst i personbiltrafikken i innkrevjingsperioden.
 - Bypakke Ålesund har ein ambisjon om å nå nullvekstmålet for persontransport med bil.
 - Dette er i tråd med føringane i ny tilskotsordning for å styrke satsinga på kollektivtransport, sykling og gåing i mindre byområder.

Ekstern kvalitetssikring (KS2)

- Ifølgje konsulenten er finansieringsplanen for bypakka robust og det er låg risiko for at bompengelånet går ut over forventa nedbetalingsperiode.
- Den eksterne konsulenten meiner likevel at kostnadsoverslaga for dei aktuelle prosjekta og tiltaka i bypakka kan vere noko underestimerte.
- Samferdselsdepartementet legg den eksterne konsulenten sine kostnadsvurderingar til grunn. Det inneber ein kostnadsauke:
 - For E136 Breivika-Lerstad: 90 mill. 2021-kr. -> Styringsramme 2 086
 - Andre prosjekt: 140 mill. 2021 kr. -> Sum andre 1 936
 - Til saman 230 mill. 2021-kr. -> Sum 4 023

Ekstern kvalitetssikring (KS2) – forts.

- Etter ekstern kvalitetssikrar sine tilrådingar, har Statens vegvesen gjort justeringar i pakka, og flytta fleire prosjekt i bypakka ut i tid.
- Med dette har ein redusert risikoen i bypakka, samt gjort det enklare å porteføljestyre Bypakke Ålesund.
- Dette reduserer òg lånebehovet, som igjen reduserer rentekostnadene i pakka.

Bompengar og bompengeopplegg

- Dersom trafikken på sidevegnettet aukar som følgje av bomstasjonar på hovudvegnettet, bør det gjennomførast tiltak -> Fartsreducerande tiltak, stenging eller ekstra bomstasjonar.
- Gjennomsnittstaksten må vere 19,50 2021-kr for å kunne finansiere bypakka innanfor føresett innkrevjingstid. Med utgangspunkt i gjeldande takststruktur og venta del nullutsleppskøyretøy på om lag 20 pst. tilseier dette grunntaktsar utan rabatt på om lag 26 kroner for takstgruppe 1.
- Gjennomsnittstakst vil bli nytta som grunnlag for justering av takstane, slik at gjennomsnittstaksten blir som føresett. Vidare er det føresett at takstane kan justerast i tråd med konsumprisindeksen.
- Bypakke Ålesund vil ha ein innkrevjingsperiode på inntil 15 år, i tråd med lokalpolitiske vedtak:
 - Men innkrevjingsperioden er rekna til om lag 12 år, med dei føresetnadene som ligg inne i finansieringsberekningane - > Robust finansieringsplan.

Finansieringsopplegg

	Mill. 2021-kr		
	2022–2027	2028–2033	Sum
Statlege midlar	620	0	620
Bompengar	2 775	353	3 128
Fylkeskommunale og kommunale midlar	115	20	135
Refusjon av meirverdiavgift	120	20	140
Sum	3 630	393	4 023

Statlege midler

- E136 Breivika – Lerstad: 445 mill. 2021-kr
- Andre statlege prosjekt: 175 mill. 2021-kr

Finansieringsopplegg (2)

- I tråd med dei nye retningslinjene for porteføljestyrte bypakker er det lagt til grunn at fylkeskommunen og kommunen skal bidra med ein eigendel på minst 20 pst. av investeringskostnaden (ekskl. meirverdiavgift) ved investeringar på kommunal eller fylkeskommunal veg.
- I tillegg er det føresett at all meirverdiavgift som staten refunderer for desse prosjekta skal først tilbake til bypakka.
- Endeleg nivå på den lokale eigendelen og kompensasjonen for meirverdiavgift er avhengig av kor stor del av investeringsmidlane som faktisk blir brukt til prosjekt og tiltak på det kommunale og fylkeskommunale vegnettet.

Finansieringsopplegg (3)

- Ålesund kommune og Møre og Romsdal fylkeskommune har til saman vedteke å bidra med om lag 275 mill. 2021-kr, noko som er meir enn det som er naudsynt for å innfri kravet til eigendel. Det er desse beløpa som er lagt inn i finansieringsplanen. I dei lokale vedtaka er det ikkje skreve særskild at dei lokale bidraga gjeld kompensasjon for meirverdiavgift og eigendel, men lokale styresmakter er innforståtte med dette.
- Investeringskostnader som Ålesund kommune nyttar før prosjektet blir godkjent i Stortinget, går inn som ein del av kommunens sin eigendel til bypakka, og er føresett handtert av styringsgruppa i bypakka.

Styringsmodell for Bypakke Ålesund

- Bypakka vil leggje til grunn kostnadskontroll innanfor den fastsette økonomiske ramma, porteføljestyling og 20 pst. eigendel for lokale styresmakter.
- Dette betyr at ein eventuell kostnadsauke og/eller inntektssvikt skal skje ved kutt i porteføljen.
- Eventuell kostnadsauke i dei einskilde prosjekta – og/eller inntektssvikt – skal handterast gjennom porteføljestylinga, og ikkje gjennom auka takstar og/eller forlenga innkrevjing.
- Det blir føresett sterk kostnadskontroll.

Styringsmodell for Bypakke Ålesund (2)

- Arbeidet med porteføljestyninga skal skje gjennom årleg rullering av eit fireårig handlingsprogram med hovudvekt på mål- og resultatstyring.
- Den prioriterte prosjektlista som er vedteken av Ålesund kommune og Møre og Romsdal fylkeskommune vert lagt til grunn for bypakka.
- Styringsgruppa har mandat til å justere og endre på den prioriterte rekkefølga til prosjekta i det årlege arbeidet med handlingsprogrammet.

Samferdselsdepartementets vurdering

- Pakka vil bidra til ei miljøvenleg og framtidsretta utvikling av transporttilbodet i Ålesund, gjennom betra bymiljø, god framkomst for kollektivtrafikken og vesentleg betra tryggleik og framkomst for gåande og syklande.
- Bypakke Ålesund vil ha stor betydning for å betre transporttilbodet i Ålesund byområde.
- Det er balanse mellom inntekter og kostnader i porteføljen som blir lagt fram.
- Samferdselsdepartementet gir si tilslutning til føreslått bompengeopplegg, der det er lagt til grunn ei innkrevjingsperiode med bompengar på inntil 15 år.

Innstilling fra transport og kommunikasjonskomiteen. Behandling i Stortinget.

Prop. 201 S (2020-2021), Innst. 654 S (2020-2021)

Komiteen viser til proposisjonen og sine merknader og råar Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

1. Stortinget gir si tilslutning til utbygging og delvis bompengefinansiering av Bypakke Ålesund i Møre og Romsdal.
2. Stortinget samtykker til at bompengeselskapet Vegamot AS får løyve til å krevje inn bompengar til delvis bompengefinansiering av Bypakke Ålesund. Vilråra for finansieringa går fram av Prop. 201 S (2020–2021).
3. Samferdselsdepartementet får fullmakt til å inngå avtale med bompengeselskapet Vegamot AS om delfinansiering av Bypakke Ålesund. Avtalen gir bompengeselskapet rett til å krevje inn bompengar innanfor vilråra Prop. 201 S (2020–2021) fastset.

Behandling og innstilling

Innstilling avgitt 08.06.2021

Debattert i Stortinget 14.06.2021

Votert i Stortinget 15.06.2021

Vedtak i Stortinget:

Komiteens innstilling ble bifalt med 71 mot 16 stemmer.